

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2984/2569

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1452, ป.พ.พ. มาตรา 1495, ป.พ.พ. มาตรา 1497, ป.พ.พ. มาตรา 1499, ป.พ.พ. มาตรา 1627, ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.พ.พ. มาตรา 1635, ป.พ.พ. มาตรา 1713

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาตรา 1627 จึงเป็นทายาทโดยธรรม ซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกของบิดา โจทก์ตามมาตรา 1629 (1) ในขณะที่บิดาโจทก์จดทะเบียนสมรสกับจำเลยนั้น บิดาโจทก์ยังเป็นผู้สมรสของ ส. ซึ่งต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 1452 และเป็นโมฆะตามมาตรา 1495 แต่เมื่อยังไม่มีความพิพากษาของศาลแสดงว่าการสมรสของบิดาโจทก์กับจำเลยเป็นโมฆะ ต้องถือว่าการสมรสระหว่างบิดาโจทก์กับจำเลยยังมีอยู่ จำเลยจึงมีฐานะเป็นภริยาชอบด้วยกฎหมายและเป็นทายาทโดยธรรมของบิดาโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1629 วรรคสอง จำเลยย่อมมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมรดกของบิดาโจทก์ ซึ่งจำเลยใช้สิทธิดังกล่าวในการยื่น คำร้องขอต่อศาลให้มีความสั่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกของบิดาโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1713 จนศาลมีความสั่งอนุญาต ดังนั้น ปรากฏว่าจำเลยยังมีฐานะเป็นภริยาชอบด้วยกฎหมายของบิดาโจทก์ ย่อมทำให้สิทธิของโจทก์ในกองมรดกของบิดาโจทก์ลดลง เพราะจำเลยจะมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตรตาม ป.พ.พ. มาตรา 1635 (1) อันเป็นผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิของโจทก์ในการรับมรดกของบิดาโจทก์นับแต่บิดาโจทก์ถึงแก่ความตายอันเป็นระยะเวลาก่อนโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ ประกอบกับการสมรสที่เป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 1452 ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1499 วรรคสอง เมื่อโจทก์เป็นผู้ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ในกองมรดกของบิดาโจทก์จากการมีจำเลยอยู่ในฐานะภริยาชอบด้วยกฎหมายของบิดาโจทก์ โจทก์จึงเป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสของ บิดาโจทก์กับจำเลยที่ฝ่าฝืน ป.พ.พ. มาตรา 1452 เป็นโมฆะได้ตามมาตรา 1497

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่างนาย ก. หรือ ฐ. หรือ ป. กับจำเลยตกเป็นโมฆะ จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้จึงมีความสั่งให้งดสืบพยาน ศาลชั้นต้นพิพากษาให้การจดทะเบียนสมรสระหว่างนาย ก. หรือ ฐ. หรือ ป. กับนาง อ. จำเลย ตามทะเบียนการสมรสสำนักทะเบียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เลขทะเบียนที่ XXX/15022 ลงวันที่ 4 กันยายน 2529 เป็นโมฆะ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วให้แก่นายทะเบียนสำนักทะเบียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1497/1 ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันรับฟังเป็นยุติว่า โจทก์เป็นบุตรของนาย ก. หรือ ฐ. หรือ ป. กับนาง จ. ซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ก่อนที่บิดาโจทก์จะมาอยู่กินฉันสามีภริยากับมารดาโจทก์ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2524 บิดาโจทก์

จดทะเบียนสมรสกับนางสาวหรือนาง ส. โดยไม่มีบุตรด้วยกัน ครั้นวันที่ 4 กันยายน 2529 บิดาโจทก์จดทะเบียนสมรสกับจำเลย โดยบิดาโจทก์ยังไม่ได้จดทะเบียนหย่ากับนางสาวหรือนาง ส. วันที่ 22 มกราคม 2564 บิดาโจทก์ถึงแก่ความตายโจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว เพราะบิดาโจทก์ให้โจทก์เรียกว่าบิดาและให้ใช้นามสกุล ระบุชื่อโจทก์ในทะเบียนบ้านว่าเป็นบุตร และให้การอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษา วันที่ 31 ตุลาคม 2565 ศาลมีคำสั่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกตามคดีหมายเลขแดงที่ WE519/2565 ของศาลจังหวัดนครราชสีมา คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า โจทก์เป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่างนาย ก. หรือ ฐ. หรือ ป. บิดาโจทก์กับจำเลยเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1497 หรือไม่ เห็นว่า โจทก์เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 จึงเป็นทายาทโดยธรรม ซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกของบิดาโจทก์ตามมาตรา 1629 (1) ในขณะที่บิดาโจทก์จดทะเบียนสมรสกับจำเลยนั้น บิดาโจทก์ยังเป็นคู่สมรสของนางสาวหรือนาง ส. ซึ่งต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 และเป็นโมฆะตามมาตรา 1495 แต่เมื่อยังไม่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าการสมรสของบิดาโจทก์กับจำเลยเป็นโมฆะ ต้องถือว่าการสมรสระหว่างบิดาโจทก์กับจำเลยยังมีอยู่ จำเลยจึงมีฐานะเป็นภริยาชอบด้วยกฎหมายและเป็นทายาทโดยธรรมของบิดาโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 วรรคสอง จำเลยย่อมมีส่วนได้เสียในทรัพย์มรดกของบิดาโจทก์ ซึ่งจำเลยใช้สิทธิดังกล่าวในการยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกของบิดาโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1713 จนศาลมีคำสั่งอนุญาต ดังนั้น トラบใดที่จำเลยยังมีฐานะเป็นภริยาชอบด้วยกฎหมายของบิดาโจทก์ ย่อมทำให้สิทธิของโจทก์ในกองมรดกของบิดาโจทก์ลดลง เพราะจำเลยจะมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1635 (1) อันเป็นผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิของโจทก์ในการรับมรดกของบิดาโจทก์นับแต่บิดาโจทก์ถึงแก่ความตายอันเป็นระยะเวลาก่อนโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ ประกอบกับการสมรสที่เป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1499 วรรคสอง เมื่อโจทก์เป็นผู้ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ในกองมรดกของบิดาโจทก์จากการมีจำเลยอยู่ในฐานะภริยาชอบด้วยกฎหมายของบิดาโจทก์ โจทก์จึงเป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสของบิดาโจทก์กับจำเลยที่ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 เป็นโมฆะได้ตามมาตรา 1497 และกรณีไม่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เพราะโจทก์ซึ่งเป็นบุตรไม่ได้มีส่วนร่วมในการสมรสซ้อนของบิดาโจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่เป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่างนาย ก. หรือ ฐ. หรือ ป. บิดาโจทก์กับจำเลยเป็นโมฆะ และพิพากษายกฟ้องนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น พิพากษากลับให้บังคับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาให้เป็นพับ.

องค์คณะ

สัญญา ฐริภักดี · อริยะ นาวินธรรม · ยุพา วงศ์ทองทิพ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/>

